

POOBIRALNI UKREPI V NASADIH JABLAN

Smo v času, ko gre spravo pridelka pri večini sort h koncu. Kljub temu, da je v tem času delovna obremenitev velika, moramo pogled že usmeriti v naslednje leto. Drevesa so od nenehnih stresov izčrpana, zato ne bo odveč ponoviti kak že pozabljen star nasvet.

1. Rez po obiranju

1.2 Rez vrhov

V času med obiranjem ali po obiranju je pri močno rastočih drevesih priporočljivo opraviti osvetlitveno rez oziroma rez vrhov.

Pri zelo bujno rastočih nasadih (večina letošnjega prirasta nad 50 cm) je priporočljivo vrhove porezati **takoj po obiranju**. Če se rez izvede **zgodaj**, dokler je listje še **aktivno**, se lahko doseže **opazno zmanjšanje rasti**.

Izkušnje kažejo, da dobra osvetlitev vzpodbuja kakovost cvetnih brstov (zmanjšuje tveganje pozebe). Pomembno je odstraniti enoletne pokončne poganjke in v zgornjem delu drevesa odstraniti tudi 2–3 večje veje. V obdobju, ko je drevo olistano, so problematična območja bolje vidna.

Pri okužbah z rakom je treba ukrepe rezi izvajati **samo v suhem vremenu**.

1.2 Strojna rez dreves

Strojna rez dreves je učinkovit način za **povečanje delovne učinkovitosti**. Zgodnja rez jeseni **zmanjšuje rast in olajša ročno korekcijsko rez** v zimskih mesecih.

Pri šibki rasti se lahko **strojna rez opusti** oziroma omeji le na določene dele drevesa.

Različni termini strojne rezi – primernost in vpliv na rast in rodnost

Čas rezi	Rast in rodnost	Rezultat
Zima (januar / februar)	v šibko rastočih nasadih z dobrim rodnim nastavkom, redno ali v 2–3-letnih presledkih	Spodbuja rast
Rdeči brst (= mišje uho – začetek brstenja)	v srednje do močno rastočih nasadih z dobrim rodnim nastavkom (mišje uho) do zmernim rodnim nastavkom (brst / rdeči brst) oz. z možnostjo pozebe (brst)	Vzpodbuja rodni nastavek + zavira rast v naslednjem vrstnem redu: cvet → rdeči brst → zeleni brst → mišje uho
8 do 12 listov (Lorette)	pri poškodbah zaradi pozebe v času cvetenja; rez se prestavi na konec maja / začetek junija	Močno vzpodbuja rodni nastavek + zavira rast
Po obiranju (od sredine septembra do konca oktobra)	v srednje do močno rastočih nasadih z zanesljivim rodnim nastavkom; brez težav z rakom	Vzpodbuja rodni nastavek + zavira rast; dodatna rez enostavna in učinkovita

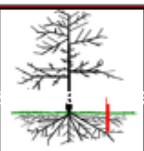
1.3 Rez korenin

Rez korenin je učinkovit ukrep za **zmanjšanje rasti dreves** v kombinaciji z drugimi ukrepi umirjanja rasti.

Rez korenin, opravljena **pozno jeseni (od oktobra dalje)**, deluje nežno in nima negativnih vplivov na **velikost plodov** ali **oskrbo z vodo v naslednjem letu**.

Če so **pogoji za vožnjo po nasadu** ustrezni, se lahko rez korenin (zlasti v **preveč rastočih nasadih**) izvede tudi **novembra ali decembra**.

Izvajanje rezi **jesen** ne predstavlja **nevarnosti** za **poškodbe** zaradi suše.

Učinek zmanjšanja rasti korenin glede na čas		
+ srednje močno ++ močno +++ zelo močno		
Jesen	Način rezi korenin	Pomlad
+		+(+)
+(+)		++
++(+)		+++
+++		+++(+)

Gerhard Baab, AGROselection

2. Talno gnojenje

2.1 Dušik

Tretji odmerek, 20 do maksimalno 40 kg čistega dušika na hektar, je namenjen jesenskemu dognojevanju jablan. Gnojenje mora biti opravljeno najkasneje do 15. oktobra, ko tudi začne veljati prepoved gnojenja z mineralnimi gnojili, ki vsebujejo dušik. Namenjeno je predvsem boljšemu skladiščenju hranilnih snovi za naslednjo pomlad. Gnojenje v oktobru je smiselno v nasadih jablan, kjer je v naslednjem letu pričakovati zaradi toletnega obilnega pridelka, visokih

temperatur in daljših sušnih obdobjih slabšo prehranjenost dreves in slabši rodni nastavek. **Če je jesen topla in vlažna, potem se v tleh, ki imajo nad 2,5 % humusa sprosti dovolj dušika za jesensko prehrano jablan.**

Odmerke dušičnih gnojil zmanjšamo oziroma izpustimo, če vitalnost drevesa in talne razmere to dopuščajo. Dušik v presežku ali pri podhranjenosti povzroča velike težave. Premalo dušika zelo hitro vpliva na zmanjšanje vitalnosti in nižje pridelke, medtem ko prinaša preobilje še več težav v obliki porušenega ravnovesja med rodnostjo in rastjo v prid bujnosti in slabši kakovosti plodov. Posledica preobilja z dušikom so nižje trdote plodov, slabša skladiščna sposobnost plodov, slabša obarvanost, nižja vsebnost kalcija v plodovih in nižja vsebnost sladkorjev oziroma manjša vsebnost suhe snovi.

2.2 Kalij in fosfor

Gnojenje s **kalijem in fosforjem** naj bo izvedeno **na podlagi veljavne analize tal**. Gnojenje je možno **jeseni ali spomladi** (pri **lahkih tleh** je **spomladansko gnojenje s kalijem** bolj priporočljivo).

Upoštevajte, da **presežek kalija** lahko **poveča pojav "stippe"** (grenke pege).

2.3 Organska gnojila

V kolikor tla in nasadi izkazujejo potrebo po dodatnem dušiku, je sedaj še čas za uporabo organskih gnojil (npr. **kompost, hlevski gnoj, briketirana organska gnojila...**) Organska gnojila spodbujajo **življenjsko aktivnost tal** in **izboljšujejo njihovo strukturo**. Vsebnost hranil v teh gnojilih je **različna, pri čemer je potrebno upoštevati rezultate kemične analize tal**. Ker se organska snov počasi razkraja, bodo hranila na voljo spomladi. Priporočljiv čas uporabe organski gnojil je od septembra do sredine novembra, dokler tla niso zmrznjena in je še v tleh še nekaj biološke aktivnosti.

Foliarno gnojenje

Listno gnojenje gnojenje je posebej priporočljivo za zagotovitev dobre oskrbe rastlin z mikroelementi.

Za dobro sprejemanje hranil je treba tretiranje opraviti **kmalu po obiranju**, dokler je listna masa še **aktivna**.

Foliarno gnojenje povzeto po prof. dr. Štampar:

Po obiranju po potrebi dodamo P, K in N za boljšo diferenciacijo rodni brstov (npr. 10 kg/ha MKP (0-52-34) + 10 kg/ha uree). Pred prvo temperaturo pod $-2\text{ }^{\circ}\text{C}$, pred odpadanjem listov, pozno jeseni (po 15. novembru) dodamo še 30 kg/ha uree + 1 kg/ha bora + 1 kg/ha Zn.

Dodajamo še nasvet dr. Baaba, ki pa je podoben zgornjemu:

V prvi polovici oktobra: 7 kg Urea+5kg MKP+1L BIO NPK

V drugi polovici oktobra: 5 kg/ha Zinksulfat (za kakovost brstov, odpornost na zimsko pozebo)

Dušik

Poobiralno tretiranje z dušikom (1–2-krat po **15–25 kg/ha**) spodbuja **nastajanje rezervnih snovi** in boljšo prehranjenost brstov.

Uporaba je priporočljiva le:

- pri **zmerni do optimalni rasti**,
- **po zelo velikem pridelku**,
- pri **mladih nasadih**.

Prekomerna oskrba z dušikom jeseni spodbuja **ponovno rast**, **zmanjšuje odpornost proti zmrzali** in **povečuje rast dreves**.

Skupina za sadjarstvo pri JSKS

Urška Cvelbar, Andreja Brence, Andrej Soršak, Alenka Caf, Matjaz Lerš, Miran Torič, Teja Hladnik, Tone Pečarič, mag. Urška Klančar, Ana Leskovšek, dr. Anka Čebulj